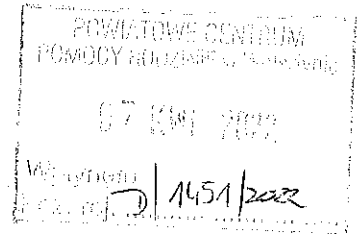

**UCHWAŁA NR XLVIII/308/2022
RADY POWIATU WOLSZTYŃSKIEGO**

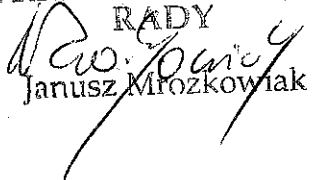
z dnia 31 marca 2022 r.

w sprawie przyjęcia 3-letniego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Wolsztyńskiego na lata 2022-2024

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 528), art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 447) Rada Powiatu Wolsztyńskiego uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się 3-letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Wolsztyńskiego w okresie 01.01.2022 r. – 31.12.2024 r., stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wolsztyńskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY

Janusz Mrozkowiak

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
DLA POWIATU WOLSZTYŃSKIEGO
NA LATA 2022 – 2024**

Wolsztyn 2022

Spis treści:

Wstęp.....	3
I. Podstawy prawne programu.....	5
II. Charakterystyka rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	6
III Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Wolsztyńskim.....	9
1. Rodzinna piecza zastępcza.....	9
2. Placówka opiekuńczo-wychowawcza Dom Dziecka „DROGA”	21
3. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	27
IV. Ewaluacja Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021	31
V. Analiza SWOT	35
VI. Cele programu i zadania do realizacji	36
VII. Zakładane źródła finansowania program.....	44
VIII. Oczekiwane rezultaty programu	44
IX. Adresaci programu	45
X. Zasady ewaluacji.....	45
Zakończenie.....	46
Spis wykresów.....	47
Spis tabel.....	47

Wstęp

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i w wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.¹

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci².

Niestety są rodziny, które nie posiadają odpowiednich umiejętności i predyspozycji umożliwiających prawidłowe wywiązywanie się z funkcji rodzicielskich.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej³.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań własnych gmin, a organizacja pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej jest ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny biologicznej.

Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka, powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz

¹ Preambuła ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821)

² Preambuła ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821)

³ Art. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821)

zabawy i wypoczynku, pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia, ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka, informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem, poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej, dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia⁴.

Celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie biologicznej, aby dziecko mogło powrócić pod jej opiekę.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców biologicznych⁵. Organizacja pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na powiecie. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania. W Powiecie Wolsztyńskim funkcję tę pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie - zgodnie z Zarządzeniem nr 35/2011 Starosty Powiatu Wolsztyńskiego z dnia 25.12.2011 r.

Zgodnie z art. 180 pkt. 1 przedmiotowej ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej. Powiat Wolsztyński Uchwałą Nr XI/64/2019 Rady Powiatu Wolsztyńskiego z dnia 30 maja 2019 r. przyjął Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021, który realizowany był przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024 jest kontynuacją działań podjętych w Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021. Dokument jest spójny z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wolsztyńskim 2017-2027.

Niniejszy program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego w latach 2019-2021 oraz określa kierunki działań w perspektywie 3-letniej, a także zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu.

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, informacje własne PCPR w Wolsztynie oraz informacje z jednostek współpracujących.

⁴ Ibidem, art. 4

⁵ Ibidem, art 2

Cele i kierunki działań określone w niniejszym Programie, zostały ustalone na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz rozpoznania środowiska rodzin zastępczych i ich zgłaszanych potrzeb. Określone kierunki działań uwzględniają potrzeby w zakresie pieczy zastępczej oraz zintegrowaną współpracę z osobami i instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny. Wszystkie cele i zadania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Wolsztyńskiego będą realizowane od 01.01.2022 r.

I. Podstawy prawne programu

Działania uwzględnione w Programie podejmowane i realizowane są w oparciu o:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
2. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych (Dz. U. z 1991 r. nr 120, poz. 526),
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920 ze zmianami),
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r, poz. 821 ze zmianami),
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zmianami);
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 292, poz. 1720),
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r., poz. 954),
8. Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej,
9. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r., Nr 274, poz. 1620),
10. Strategia rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Wolsztyńskiego na lata 2017 – 2027 przyjęta uchwałą nr XL/279/2017 Rady Powiatu Wolsztyńskiego z dnia 28 października 2017.

II. Charakterystyka rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

W sytuacji gdy dziecko, z różnych powodów, nie może wychowywać się w swoim naturalnym środowisku należy zapewnić mu wychowanie w pieczy zastępczej, która powinna być tymczasową formą opieki nad dzieckiem. Głównym celem jest powrót dziecka do rodziny biologicznej, przysposobienie lub gdy jest to niemożliwe, wychowywania w rodzinnej formie pieczy zastępczej.

W pierwszej kolejności poszukuje się miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej, a dopiero po wyczerpaniu możliwości umieszczenia w pieczy rodzinnej, dziecko trafia do pieczy instytucjonalnej. Zgodnie z założeniami przedmiotowej ustawy piecza zastępcza powinna mieć charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, należy zmierzać do reintegracji dziecka z jego rodziną biologiczną.

Zadaniem pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do samodzielnego, godnego życia, do pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych. Piecza zastępcza powinna zaspokoić potrzeby dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych⁶.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dwiema podstawowymi formami pieczy zastępczej jest rodzinna piecza zastępcza oraz instytucjonalna piecza zastępcza.

Do rodzinnej pieczy zastępczej zaliczamy:

- 1) spokrewnione rodziny zastępcze, które tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący/ będąca krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- 2) niezawodowe rodziny zastępcze, które tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący/ niebędąca krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- 3) zawodowe rodziny zastępcze, z którymi starosta zawiera umowę o pełnienie tej funkcji, w tym zawodowe specjalistyczne oraz zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. W rodzinach zawodowych umieszcza się nie więcej niż 3 dzieci, w

⁶ Ibidem, art. 33

szczególnie uzasadnionych przypadkach oraz po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych dopuszczalna jest większa liczba dzieci. W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz małoletnie matki z dziećmi. Rodziny zastępcze zawodowe tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

- 4) rodzinne domy dziecka – tworzone są przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, sprawujących/ą opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje za pełnioną funkcję comiesięczne wynagrodzenie⁷.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej typu:
 - socjalizacyjnego – placówka zapewniająca całodobową opiekę i wychowanie nad dziećmi powyżej 10 roku życia, których rodzice trwale lub okresowo nie mogą lub nie potrafią stworzyć im właściwych warunków życia i rozwoju ;
 - interwencyjnego – placówka zapewniająca doraźną opiekę nad dziećmi powyżej 10 roku życia w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki;
 - specjalistyczno-terapeutycznego – placówka zapewniająca opiekę nad dziećmi powyżej 10 roku życia o indywidualnych potrzebach, w tym: posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności, dziećmi wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii oraz wymagającymi wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych;
 - rodzinnego – placówka zapewniająca opiekę dzieciom w różnym wieku, w tym dorastającym i usamodzielniającym się, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu, w tym samym czasie w placówce tego typu nie może przebywać więcej niż 8 wychowanków;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej – placówka prowadzona przez samorząd wojewódzki, w której umieszczane są dzieci, które ze względu na stan zdrowia

⁷ Ibidem art. 39, 41, 53, 59, 61

wymagający specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej;

3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego – ośrodek prowadzony przez samorząd wojewódzki, w którym umieszcza się dzieci do ukończenia 1 roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej⁸.

W myśl art. 180 ustawy, do zadań własnych powiatu należą:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
7. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa;
8. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
9. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
10. Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych i pełniących funkcję rodziny zastępczej;
11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

⁸ Ibidem, art. 93, 95, 102, 103, 105, 111

12. Finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

13. Sporządzanie sprawozdań finansowo-rzeczowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

14. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o powstaniu zaległości z tytułu nie ponoszenia opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej⁹.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej¹⁰.

III. Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Wolsztyńskim.

1. Rodzinna piecza zastępcza.

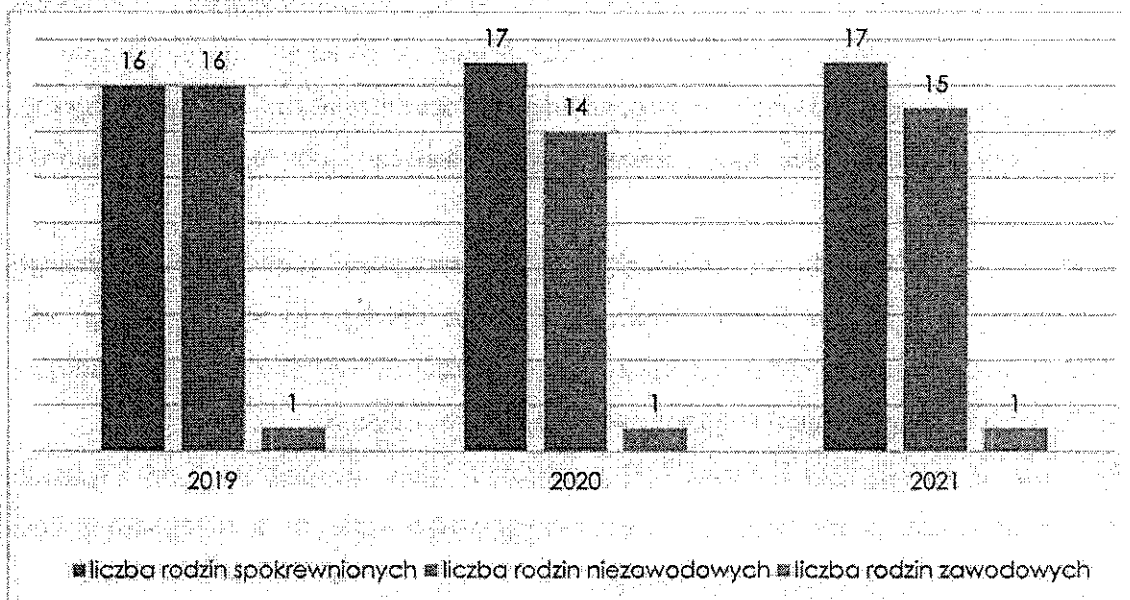
Najbardziej pożądaną formą pieczy zastępczej jest forma rodzinna, z uwagi na możliwość zapewnienia dziecku rodzinnych warunków rozwoju i wychowania odpowiednich do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego i społecznego, zaspakajania indywidualnych potrzeb dziecka, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, odpowiednie warunki do odpoczynku i organizacji czasu wolnego.

W Powiecie Wolsztyńskim funkcjonują rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe oraz od 2017 roku rodzina zastępcza zawodowa.

⁹ Ibidem, Art. 180

¹⁰ Ibidem Art. 182

Wykres 1: Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Wolsztyńskim w latach 2019-2021

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Powyższy wykresy ukazują niewielkie zmiany, jakie zaszły w rodzinnej pieczy zastępczej na przestrzeni 3 lat. Liczba rodzin zastępczych jest na stosunkowo niezmiennym poziomie.

W 2019 roku powstało ogółem 9 rodzin zastępczych, z czego 5 spokrewnionych i 4 niezawodowe. W 2020 roku 7 rodzin – 4 spokrewnione i 3 niezawodowe, natomiast w 2021 roku 11 rodzin - 5 spokrewnionych i 6 niezawodowych.

W przypadku wszystkich typów rodzin zastępczych odnotowujemy nieznaczne zmiany. Cały czas brakuje kandydatów na rodziców zastępczych. Na przestrzeni trzech lat do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie zgłosiło się 20 kandydatów na rodziców zastępczych z czego 18 otrzymało zaświadczenie o uzyskaniu kwalifikacji (8 osób było zobowiązanych przez Sąd do odbycia szkolenia ze względu na sprawowaną już opiekę nad dzieckiem, pozostałe osoby deklarowały możliwość przyjęcia dzieci w wieku niemowlęcym/ przedszkolnym). Niestety brak kandydatów jest tendencją ogólnokrajową.

W latach 2019-2021 kontynuowano kampanię informacyjną pod hasłem „Dobry Rodzic to szansa!”, która miała za zadanie przybliżenie tematyki rodzinnej pieczy zastępczej oraz zachęcenie potencjalnych kandydatów na opiekunów zastępczych do podjęcia szkolenia.

Zdjęcie 1: plakat promujący kampanię "Dobry Rodzic to Szansa!"

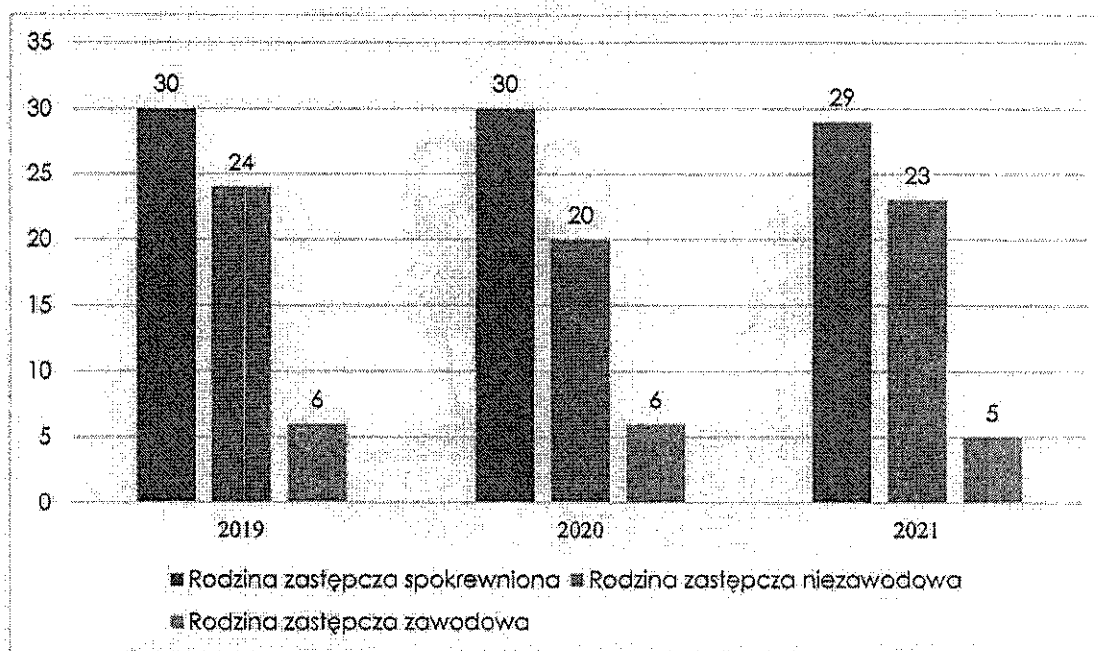
Ponadto rozpowszechniano plakaty i ulotki. W lokalnej prasie – w gazecie „Na temat” były zamieszczane artykuły w ramach kampanii „Dobry rodzic to szansa”. Artykuły dotyczyły historii rodziców zastępczych oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego. Podobne działania były podejmowane również w mediach społecznościowych – na profilu Facebook Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie. Dodatkowo w 2019 oraz 2021 roku zorganizowano konkurs plastyczny pod patronatem Starosty Wolsztyńskiego dla uczniów wszystkich szkół podstawowych w powiecie, który miał na celu promowanie wartości w rodzinach biologicznych i zastępczych.

W kwestii rodziny zastępczej zawodowej, na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, informacji z gmin na temat zagrożeń w środowiskach rodzin biologicznych, uwzględniając realne możliwości finansowe powiatu, w poprzednim programie ustalono limit na poziomie 2 rodzin i nie został on zrealizowany z uwagi na brak kandydatów.

Nadal dostrzegamy potrzebę ustanowienia jeszcze jednej rodziny zastępczej zawodowej, szczególnie chcącej zabezpieczać starsze dzieci i młodzież.

Cały czas brakuje kandydatów przede wszystkim dla nastolatków. Rodzina zastępcza zawodowa funkcjonująca na terenie naszego powiatu również nie wyraziła zgody na przyjmowanie dzieci powyżej 12 roku życia.

Wykres 2: liczba dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wolsztyńskiego w latach 2019-2021 (stan na 31.12.2021 r.)

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej także plasuje się na podobnym poziomie na przestrzeni ostatnich 3 lat. Jak widać na powyższym wykresie, liczba ta oscyluje pomiędzy 56 a 60 dzieci.

Niestety potrzeby w zakresie zabezpieczania miejsc dla dzieci są bardzo duże. Niemal każdego dnia przychodzą pisma z prośbami o umieszczenie w rodzinnych formach pieczy zastępczej dzieci z innych powiatów, z terenu całej Polski. Liczba dzieci do zabezpieczenia przewyższa znacznie liczbę miejsc w rodzinach zastępczych.

Także w naszym powiecie borykamy się z brakiem miejsc w rodzinach zastępczych.

Tabela 1: dane dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Wolsztyńskim (stan na 31.12.2021 r.)

	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe
Rodzinna piecza zastępcza ogółem	17	15	1
w tym:			
1 dzieckiem	10	10	0
2 dzieci	5	4	0
3 dzieci	1	0	0
4 dzieci	0	0	0
5 dzieci	0	1	1
6 dzieci i więcej	1	0	0

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Tabela 2: liczba dzieci w rodzinach zastępczych z podziałem na wiek, posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności oraz umieszczone po raz pierwszy w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego (stan na 31.12.2021 r.)

	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe
Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	29	23	5
w tym w wieku:			
do 1 roku	0	2	0
1-3 lata	1	7	0
4-6 lat	3	2	3
7-13 lat	13	5	2
14-17 lat	6	3	0
18-24 lata	6	4	0
Posiadające orzeczenie o niepełnosprawności	5	1	0
dzieci umieszczone po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej w ciągu roku sprawozdawczego	5	9	4

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Tabela 3: liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających w poszczególnych gminach w Powiecie Wolsztyńskim (stan na 31.12.2021 r.)

Gmina	Rodziny zastępcze spokrewnione		Rodziny zastępcze niezawodowe		Rodziny zastępcze zawodowe	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Wolsztyn	12	16	3	5	1	5
Siedlec	2	7	6	7	0	0
Przemęt	3	6	6	11	0	0

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Na przestrzeni 2019-2021 roku sąd ustanowił 27 nowych rodzin zastępczych: W roku 2019 – ustanowiono 9 nowych rodzin zastępczych, w tym pięć spokrewnionych z dzieckiem. Dwoje dzieci zostało przeniesionych z rodziny zastępczej niezawodowej, po czym wróciły pod opiekę dziadka (rodzina spokrewniona). W 2020 roku - ustanowiono 7 rodzin zastępczych, w tym 3 spokrewnione z dzieckiem oraz 4 niezawodowe. W roku 2021 – ustanowiono 11 nowych rodzin zastępczych, w tym 5 spokrewnionych z dzieckiem niezawodowych.

Tabela 4: liczba nowych rodzin zastępczych i napływu dzieci do pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego w 2021 r.

	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodzina zastępcza zawodowa	Ogółem
Liczba rodzin	5	6	0	11
Liczba dzieci	7	13	6	25

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Dzieci pochodzące z Powiatu Wolsztyńskiego przebywają również w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie innych powiatów. Liczba takich dzieci według stanu na

dzień 31.12.2021 r. to 3 dzieci, które przebywają w 3 rodzinach zastępczych. W ostatnich 3 latach liczba ta zmalała. W 2019 roku liczba dzieci wynosiła -7, natomiast w 2020 - 6. Podejmowane działania mają na celu tworzenie systemu pieczy w powiecie, który pozwala na zabezpieczenie niemal wszystkich dzieci. W 2021 roku 3 dzieci z rodziny zastępczej niezawodowej z terenu Powiatu Gostyńskiego została przeniesiona do placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Tabela 5: liczba dzieci z terenu Powiatu Wolsztyńskiego przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie innych powiatów

	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Placówka opiekuńczo- wychowawcza
Powiat Leszno	2	-	
w tym: liczba rodzin			
liczba dzieci	2	-	
Powiat Gostyń	-	-	
w tym: liczba rodzin			
liczba dzieci	-	-	3
Powiat Poznań	-	1	
w tym: liczba rodzin			
liczba dzieci	-	1	
Miasto Poznań	-	-	
w tym: liczba rodzin			
liczba dzieci	-	-	
Ogółem	2	1	
w tym: liczba rodzin			
liczba dzieci	2	1	3

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Na terenie Powiatu Wolsztyńskiego w rodzinach zastępczych przebywają także dzieci pochodzące z innych powiatów. Koszty utrzymania ponoszą powiaty pochodzenia dzieci, na podstawie zawartych porozumień pomiędzy powiatami.

Tabela 6: liczba dzieci pochodzących z innych powiatów umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wolsztyńskiego na podstawie zawartych porozumień (stan na 31.12.2021 r.)

	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych
Powiat Nowy Tomyśl	1	2	-
Powiat Zielona Góra	1	-	-
Powiat Kościan	-	1	-
Powiat Ślubicki	1	-	-
Powiat Nowa Sól	-	1	-
Powiat Wągrowiec	-	1	-
Leszno	-	2	-
Wodzisław Śląski	-	-	3
Powiat Wejherowo	-	1	-
Powiat Żary	-	1	-
Powiat Zgorzelec	-	1	-
Ogółem:	3	10	3

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Tabela 7: odpływ dzieci z pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego w 2021 roku

		Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe
Dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą (do 18 roku życia) w ciągu roku sprawozdawczego, w tym:				
	powróciły do rodziny naturalnej	5	1	0
	umieszczone w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	2	2	4
	przekazane do adopcji	0	4	3
	umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	0
	inny powód	0	0	0
Osoby pełnoletnie, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą w ciągu roku sprawozdawczego, w tym:				
		2	2	0
usamodzielnione*	powróciły do rodziny naturalnej, krewnych	0	1	0
	założyły własne gospodarstwo domowe	2	1	0
nieusamodzielnione		2	2	0

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

*Osoba usamodzielniona to osoba, której proces usamodzielnienia został zakończony, tzn. opuściła rodzinną pieczę zastępczą i otrzymała świadczenia wymienione w art. 140 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Tabela 8: dzieci, które opuściły rodziny zastępcze przed ukończeniem 18 roku życia w latach 2019 - 2020

Dzieci, które opuściły rodziny zastępcze przed 18 rokiem życia	2019			2020		
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe
Powrócili do rodziny naturalnej	1	0	1	2	0	4
Umieszczenie w innej rodzinie zastępczej	2	2	0	0	2	2
Przekazanie do adopcji	0	2	0	0	0	0
Umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	0	0	0	0	4	0
Inny powód	0	0	0	0	1	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Na przestrzeni lat 2019 – 2021 najczęściej dzieci opuściło pieczę zastępczą w 2021 roku - 21 dzieci. W 2020 roku - 15 dzieci do 18 roku życia oraz 7 osób pełnoletnich. Natomiast w 2019 roku 8 dzieci do 18 roku życia oraz 7 osób pełnoletnich. W 2020 roku aż 4 dzieci z rodzinnej formy pieczy zastępczej została umieszczona w instytucjonalnej pieczy zastępczej, co podkreśla fakt, iż brakuje miejsc w rodzinach zastępczych dla nastolatków. Brakuje również miejsc w pieczy zastępczej z uwagi na to, że okres przebywania w pieczy zastępczej jest

długoterminowy. W 2021 roku aż 53 % wszystkich dzieci przebywała w pieczy zastępczej ponad 3 lata.

Tabela 9: Okres przebywania w pieczy zastępczej (stan na 31.12.2021 r.)

Liczba dzieci przebywająca w pieczy zastępczej						
	do 3 miesiące	powyżej 3 do 6 miesiące	powyżej 6 do 12 miesiące	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat
Rodzina zastępcza spokrewniona	0	1	0	3	5	20
Rodzina zastępcza niezawodowa	4	0	5	3	1	10
Rodzina zastępcza zawodowa	0	0	2	3	0	0

źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

W 2021 roku nastąpiły zmiany w zespole rodzinnej pieczy zastępczej. Na dzień 31.12.2021 r. zespół dysponuje stałą kadrami składającą się z 4 osób: kierownika zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, specjalisty ds. pracy z rodziną oraz dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynatorzy w ciągu całego roku mieli pod opieką 34 rodziny (maksymalnie 15 rodzin w jednym czasie). Rodziny te wymagały szczególnej pomocy. Realizując swoje zadania koordynatorzy możliwie jak najczęściej monitorowali sytuację rodzin zastępczych odwiedzając je w miejscu zamieszkania. Rodziny zostały objęte wsparciem i pomocą w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, koordynatorzy starali się ukierunkować je w działaniach mających na celu realizację zadań wynikających z pieczy zastępczej. Zgodnie

ze swoimi potrzebami rodziny zastępcze mogły korzystać ze specjalistycznej pomocy psychologa oraz prawnika.

Pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej przejęli opiekę nad pozostałymi rodzinami.

Tabela 10: Liczba konsultacji udzielonych w 2021 roku:

Rok 2021	Psycholog	Prawnik	Specjalista ds. pracy z rodziną
liczba konsultacji udzielonych rodzinom zastępczym	198	*14 rodzin zastępczych	wszystkie rodziny zastępcze korzystały ze wsparcia specjalisty ds. pracy z rodziną
Liczba konsultacji dla wychowanków placówki	165	sprawy tego wymagające były konsultowane na bieżąco	-
Liczba konsultacji dla osób spoza pieczy zastępczej	20	0	24
Liczba konsultacji dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	18	-	-
Razem:	401		

Źródło: Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

*Jest to liczba rodzin, których sprawy były konsultowane z prawnikiem za pośrednictwem pracowników. W związku ze stanem pandemii i obostrzeniami dotyczącymi ograniczeń w przyjmowaniu klientów nie było konieczności osobistych wizyt rodzin zastępczych u prawnika.

Zatrudnienie psychologa pozwoliło na zwiększony dostęp do wsparcia specjalistów również dla pracowników placówki oraz zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej. W siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie przy udziale psychologa odbywają się kontakty rodziców biologicznych z dziećmi przebywającymi w rodzinach zastępczych.

2. Placówka opiekuńczo – wychowawcza Dom Dziecka „DROGA”.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza zapewnia dzieciom całodobową, okresową opiekę i zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne i społeczne wychowanków. Umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinno nastąpić dopiero po wyczerpaniu wszystkich dostępnych form pomocy rodzinie biologicznej lub w sytuacji, kiedy nie ma możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Wolsztyńskiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza Dom Dziecka „DROGA” w Wolsztynie. Placówka ma charakter socjalizacyjny. Mieści się w 3 kondygnacyjnym budynku mieszkalnym o całkowitej powierzchni 1033,4 m².

Od 1 stycznia 2019 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie zostało połączone z Domem Dziecka „DROGA”, w związku z powyższym w dniu 06 czerwca 2019r. przeniesiono siedzibę Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie do budynku Domu Dziecka przy ul. Marcinkowskiego 6.

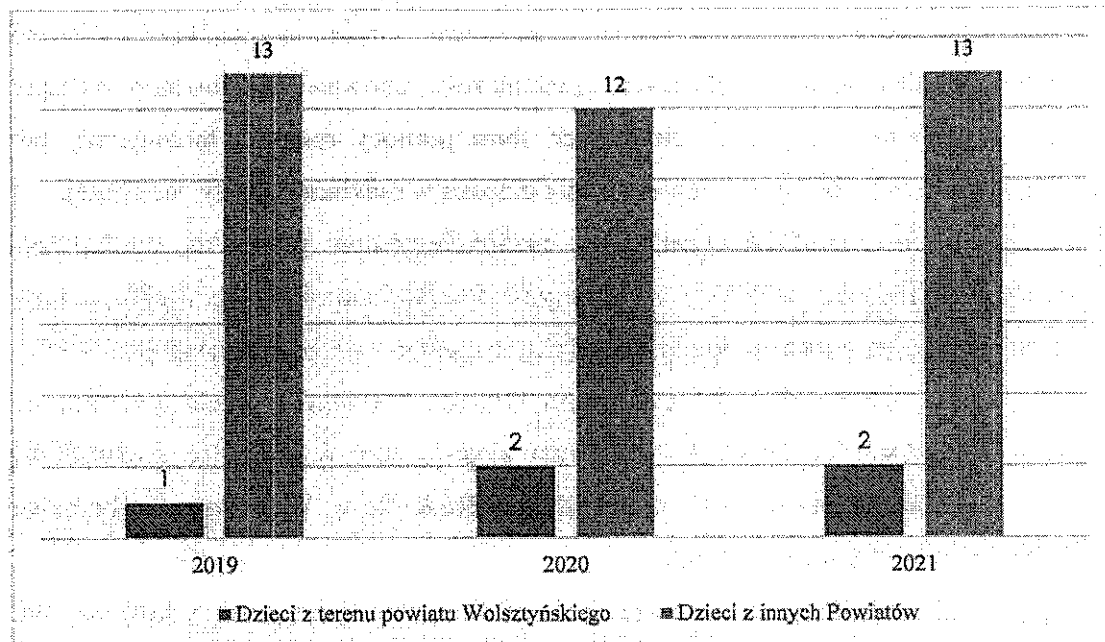
Drugie piętro budynku, gdzie znajduje się 6 pokoi wychowanków, salon, kuchnia, sala komputerowa, łazienki oraz dwa pomieszczenia socjalne oraz poddasze pozostały do dyspozycji placówki opiekuńczo – wychowawczej, natomiast pierwsze piętro zajęły biura Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie.

Zarówno wychowankowie przebywający w placówce, jak i podopieczni z rodzin zastępczych zyskali szerszy dostęp do poradnictwa specjalistycznego, co wcześniej stanowiło problem ze względu na zbyt wysokie koszty. Pracownicy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz starszy wychowawca koordynator i wychowawcy przy wsparciu psychologa, prawnika i specjalisty ds. pracy z rodziną budują spójny system opieki nad dzieckiem w pieczy zastępczej.

Przeniesiono również hostel Powiatowego Punktu Interwencji Kryzysowej, który według obowiązujących przepisów nie mógł się znajdować w jednym budynku z placówką opiekuńczo – wychowawczą. Hostel został przeniesiony 01.03.2021 r. do budynku Starostwa Powiatowego.

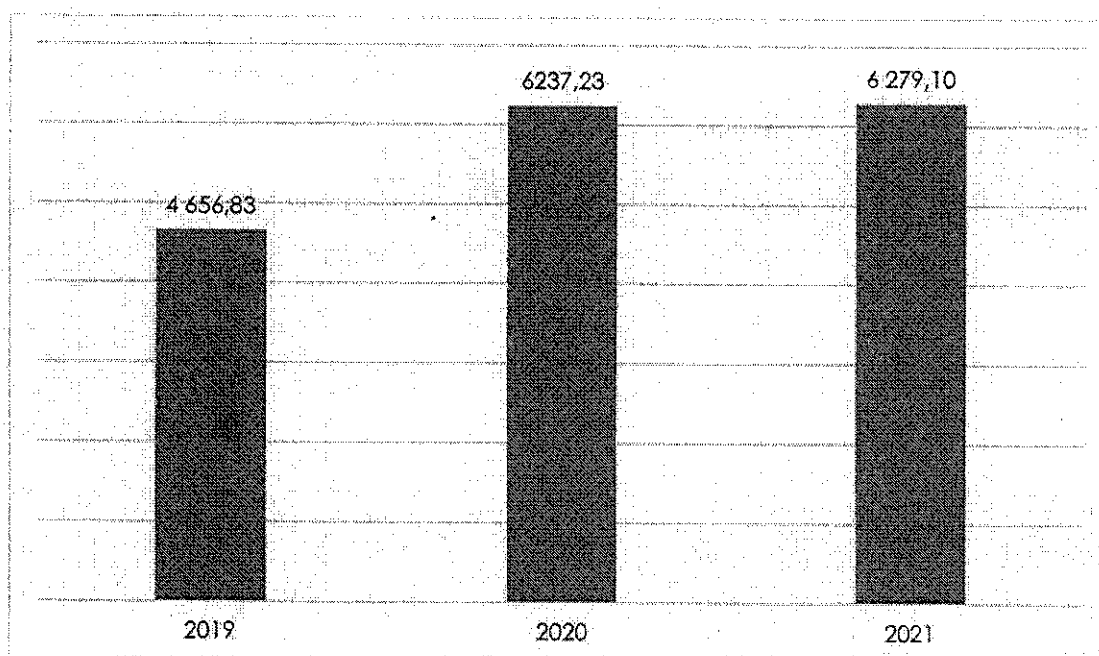
Na mocy Zarządzenie nr 62/2020 z dnia 07.12.2020r. Starosty Wolsztyńskiego Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej został zastąpiony Punktem Interwencji Kryzysowej. Zmiana była wynikiem podjętej weryfikacji działalności Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i dostosowania zadań do realnych możliwości jednostki.

Wykres 3: liczba dzieci przebywających w Domu Dziecka „DROGA” w Wolsztynie w latach 2019-2021

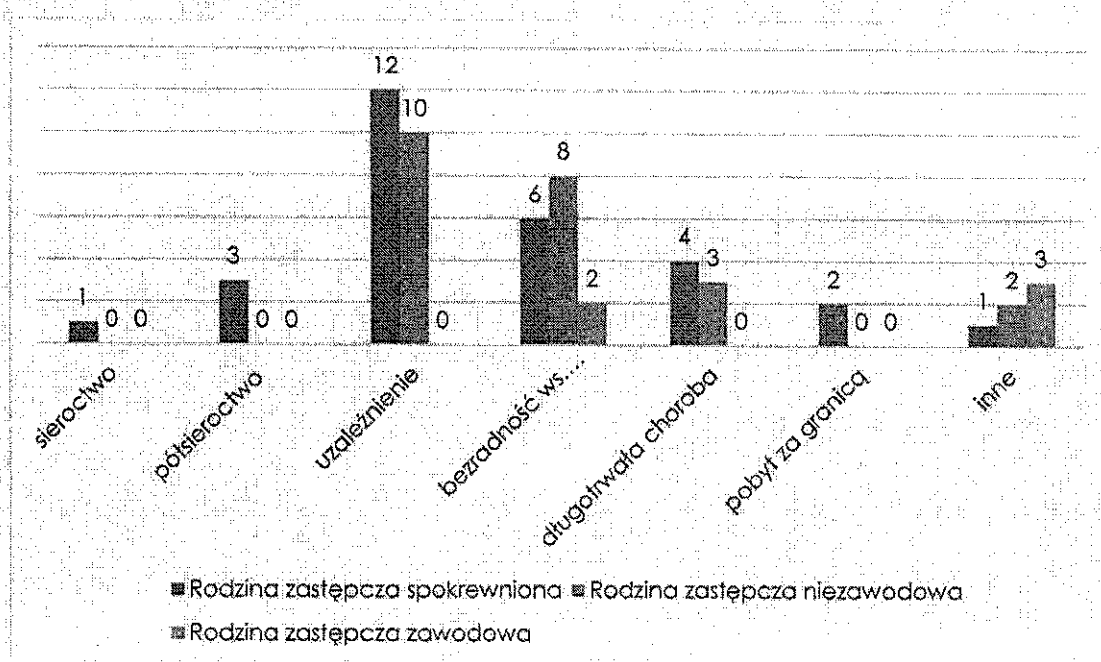
źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Wykres 4: Średni miesięczny koszt utrzymania jednego wychowanka w Domu Dziecka „DROGA” w Wolsztynie

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Wykres 5: przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej (dotyczy wychowanków przebywających w pieczy w 2021 r.)

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Dane z wykresu jasno wskazują, że najczęstszymi przyczynami umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej są uzależnienia rodziców. Należy podkreślić, że w przypadku diagnozy sytuacji dziecka i rodziny nie można wskazać zazwyczaj jednej przyczyny, gdyż niewłaściwe zachowania rodziców oraz problemy z jakimi boryka się rodzina, są ze sobą powiązane. Często zdarzają się sytuacje, w których matka i ojciec borykają się z różnymi problemami, np. matka jest długotrwale chora, a ojciec stosuje przemoc.

Przed umieszczeniem małoletnich w pieczy zastępczej podejmowane są, jeżeli to możliwe, działania zmierzające do polepszenia sytuacji poprzez zniwelowanie przyczyny problemów rodziny.

Rodziny mające problemy opiekuńczo – wychowawcze, w których zagrożone jest dobro małoletnich mają możliwość skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Działania asystenta rodziny podejmowane są w celu osiągnięcia przez rodzinę pełnej samodzielności oraz niezależności życiowej. Podejmowane działania są ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie przyczyn, z powodu których dziecko musi opuścić rodzinę biologiczną.

W sytuacji zabezpieczenia dziecka asystenci rodzin podejmują, przy współpracy z rodzicem biologicznym, działania zmierzające do powrotu dzieci do domu rodzinnego. Każde dziecko ma prawo do życia i rozwoju w swojej rodzinie. Gdy jednak zabraknie rodziny lub gdy nie spełnia ona prawidłowo swoich funkcji sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dziecka, wówczas w jej miejsce pojawiają się środki zastępcze o charakterze opiekuńczo-wychowawczym w formie umieszczenia w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej

Tabela 11: liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Powiecie Wolsztyńskim w latach 2019 – 2021

Gmina/rok	2019	2020	2021
Przemęt	5	4	8
Siedlec	15	11	16
Wolsztyn	39	34	35
Ogółem	59	49	59

źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemęcie, Siedlcu i Wolsztynie

Jak pokazują dane zawarte powyżej w roku 2020 obserwowano spadek rodzin objętych

wsparciem asystenta rodziny. Natomiast w roku 2021r. nastąpił wzrost do roku poprzedniego rodzin wymagających takiego wsparcia.

Coraz częściej przed odebraniem dzieci z domu rodzinnego sądy decydują o ograniczeniu władzy rodzicielskiej rodzicom poprzez nadzór kuratora.

Tabela 12: liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim w Powiecie Wolsztyńskim w latach 2019 – 2021

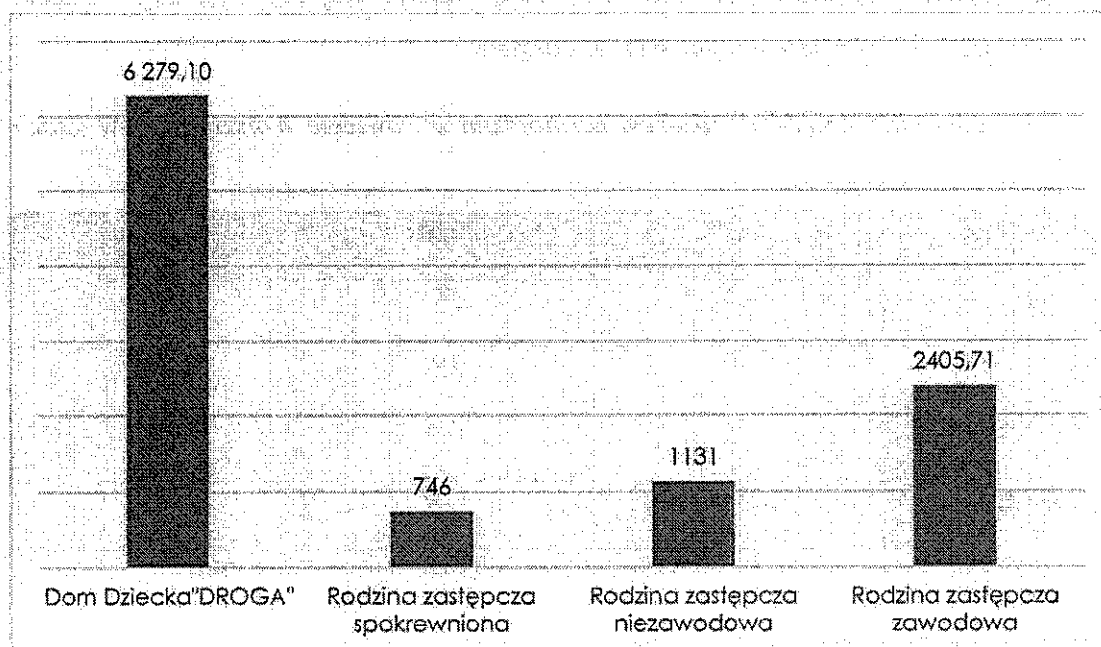
Gmina/ rok	2019	2020	2021
Przemęt	23	24	26
Siedlec	19	25	24
Wolsztyn	53	65	67
Ogółem	95	114	120

źródło: dane I Zespołu Kuratorów Sądowych działających przy Sądzie Rejonowym w Wolsztynie

Wprowadzenie nadzoru kuratora jest próbą zabezpieczenia dobra dziecka i rodziny bez potrzeby odebrania dziecka ze środowiska rodzinnego. Niestety liczba rodzin objętych takim nadzorem w naszym powiecie rośnie. Dane takie należy traktować jako sygnał do intensywniejszej pracy w systemie pomocy społecznej.

Dane o zwiększeniu ingerencji w środowiska rodzinne pokrywają się także ze wzrostem zapotrzebowania na liczbę miejsc w pieczy zastępczej. Fakty poparte liczbami w skali ogólnokrajowej oraz tendencja wzrostowa, jeśli chodzi o zapotrzebowanie na kandydatów na rodziny zastępcze pozwala na wysnuć wniosku, że dobrze zbudowany system pieczy zastępczej pozwoli na wielowymiarową pomoc małoletnim.

Wykres 6: zestawienie średnich miesięcznych kosztów finansowych zakładanych na dziecko w instytucjonalnej oraz rodzinnej pieczy zastępczej w miesiącu grudniu 2021 r.

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

Sumy ujęte w wykresie nie obejmują świadczenia wychowawczego 500+, które otrzymują rodziny zastępcze na małoletnich podopiecznych oraz świadczeń jednorazowych.

Powyższe zestawienie bierze pod uwagę jedynie wymiar materialny i daje jasny obraz kosztów ponoszonych przez budżety powiatowe. Widoczna jest znaczna różnica pomiędzy opieką i wychowaniem dziecka w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej. Placówka generuje wysokie koszty, jednak jej istnienie jest niezbędne, gdyż nie każde dziecko może trafić do rodziny zastępczej. Jedną z przyczyn, jest brak kandydatów, którzy deklarują chęć sprawowania opieki nad dziećmi: w wieku nastoletnim, nad rodzeństwem oraz dziećmi szczególnie wymagającymi: chorymi, z zaburzeniami zachowania czy agresywnymi. Drugim powodem jest fakt, iż dzieci ze względu na traumatyczne przeżycia lub silne więzi z rodziną pochodzenia nie chcą zamieszkać w domu obcych ludzi.

3. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie.

Usamodzielnienie jest długotrwałym procesem wychowawczym, wprowadzającym osobę usamodzielnianą do podjęcia samodzielnego dojrzałego życia i integracji jej ze środowiskiem lokalnym. Przygotowywanie dokumentacji procesu usamodzielnienia rozpoczyna się, co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą i w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej wychowanka może trwać osiem lat (najpóźniej kończy się w momencie osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia).

Pierwszym etapem tegoż procesu jest wskazanie, co najmniej na rok przed osiągnięciem pełnoletności osoby, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia. Opiekunem usamodzielnienia może być wychowawca w placówce opiekuńczo-wychowawczej, rodzic zastępczy, krewny, starsze rodzeństwo, pracownik socjalny, nauczyciel lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielniającą się. Opiekunem powinna być osoba, którą wychowanek zna, ma do niej zaufanie, dobry kontakt, na którą może liczyć w trudnych momentach, która zna przeszłość wychowanka, zależy jej na jego przyszłości i nie zostawi go bez wsparcia. Nie może być osobą przypadkową. Powinna to być osoba odpowiedzialna, dająca rękojmię należytego wykonania powierzonych jej zadań, do których należą:

- zapoznanie się z dokumentacją i drogą życiową osoby usamodzielnianej;
- opracowanie wspólnie z osobą usamodzielnianą programu usamodzielnienia;
- ocena realizacji programu usamodzielnienia oraz jego modyfikowanie;
- współpraca z rodziną osoby usamodzielnianej oraz ze środowiskiem lokalnym, zwłaszcza ze szkołą oraz gminą;
- opiniowanie wniosku o pomoc pieniężną na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie,
- wspieranie osoby usamodzielnianej w realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia.

Wsparcie takiej osoby stwarza szansę dla młodzieży, która jest w trudnej sytuacji życiowej, ale stara się współpracować z instytucją pomocy społecznej w kwestii swojego usamodzielnienia i stopniowo rozwiązywać problemy wiążące się z uzyskaniem samodzielności.

Kolejnym etapem jest przygotowanie, co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności we współpracy z opiekunem usamodzielnienia Indywidualnego Programu Usamodzielnienia, biorąc pod uwagę sposób i formy:

- współdziałania i wspierania osoby usamodzielniającej się w kontaktach z rodziną i środowiskiem;
- uzyskania wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej;
- uzyskania kwalifikacji zawodowych;
- pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego;
- osiedlenia się osoby usamodzielnianej w powiecie innym, niż miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pierwszej formie opieki zastępczej;
- pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w szczególności przez umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym przez czas określony, ułatwienie uzyskania mieszkania socjalnego z zasobów gminy, umożliwienie osobie uczącej się w szkole średniej lub ponadpodstawowej zamieszkania w bursie lub internacie do czasu ukończenia nauki,
- podjęcia zatrudnienia,
- pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń. Przygotowując indywidualny program usamodzielniania osoba usamodzielniana uwzględnia plan podejmowanych działań wynikających z programu i terminy ich realizacji oraz zobowiązania osoby usamodzielnianej. Program usamodzielniania jest formą kontraktu, w którym osoba usamodzielniana zobowiązuje się do realizacji poszczególnych postanowień w nim zawartych. Indywidualny program usamodzielniania staje się podstawą przyznania świadczeń na usamodzielnienie z datą podpisania go przez osobę usamodzielnianą, opiekuna usamodzielniania oraz kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Brak realizacji podjętych postanowień przez osobę usamodzielnianą może stanowić podstawę do wstrzymania, zawieszenia lub odmowy przyznania pomocy w ramach usamodzielniania. W przypadku zmiany sytuacji życiowej osoba usamodzielniana wspólnie z opiekunem usamodzielniania może dokonać zmian w indywidualnym programie usamodzielniania. Zmiany programu wymagają zatwierdzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. Po zakończeniu realizacji indywidualnego programu usamodzielniania osoba usamodzielniana wraz z opiekunem usamodzielniania i kierownikiem właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie dokonują oceny indywidualnego programu usamodzielniania.

Brak miejsca do zamieszkania, brak pracy oraz wyższe świadczenia finansowe w przypadku pozostawania w pieczy zastępczej powodują, że pełnoletni wychowankowie zostają w rodzinach zastępczych.

Na wychowanków rodzin zastępczych głównie spokrewnionych największy wpływ ma przebywanie w zastępczym środowisku rodzinnym, które nie było dostatecznie dobrze przygotowane do wychowania dziecka, a zaistniała sytuacja rodzinna, często wywołana porażką wychowawczą wobec własnych dzieci, zmusiła niejednokrotnie dziadków do przejęcia roli opiekunów.

Wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych charakteryzuje natomiast niski poziom motywacji do podwyższania kwalifikacji zawodowych i ich większy stopień demoralizacji, a także niska samoocena, na które nakładała się często konieczność powrotu do dysfunkcyjnego środowiska rodzinnego, czy też przejmowanie złych wzorców rodzinnych.

Dla osób, które nie mogą nadal zamieszkiwać z rodziną zastępczą, nie mających możliwości powrotu do rodziny naturalnej, ustawa o pieczy zastępczej przewiduje pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, jednak wykonanie tego zadania stwarza trudności samorządom powiatowym, które nie posiadają w tym zakresie takich możliwości, jak gminy. Stąd wychowankowie pieczy zastępczej, którzy ubiegali się o lokale z zasobów gminy, mogli liczyć jedynie na pismo popierające do gminy ze strony PCPR. Skuteczność tych działań jest jednak niska w sytuacji bardzo ograniczonej puli mieszkań komunalnych, a jeżeli są dostępne to najczęściej wymagają gruntownego remontu. Okres oczekiwania na lokal w zależności od gminy, wynosi od kilku miesięcy do kilkunastu lat. Następstwem długiego czasu oczekiwania na mieszkania komunalne, jest niejednokrotnie powrót do środowisk rodzinnych. Dlatego dużym zasobem Powiatu Wolsztyńskiego jest mieszkanie wspomagane – treningowe, które powstało w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Działanie 7.2 usługi społeczne i zdrowotne Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020.

Mieszkanie wspomagane - treningowe to lokal przeznaczony dla 5 dorosłych osób (przebywających w tym samym czasie). Mieszkanie składa się z trzech odrębnych pokoi, pokoju z kuchnią, łazienki, WC, korytarza oraz spiżarni o łącznej powierzchni użytkowej 84,31m². Pobyt w mieszkaniu stanowi etap przejściowy pomiędzy pobytem w pieczy, a samodzielnym dorosłym życiem. Podczas pobytu młodzi ludzie uczą się lub chodzą do pracy, samodzielnie prowadzą gospodarstwo domowe, uczestniczą w treningach umiejętności praktycznych prowadzonych przez opiekuna mieszkania oraz mają możliwość korzystania ze wsparcia specjalistów dzięki czemu mogą się uchronić przed podejmowaniem niewłaściwych

decyzji. Przez okres pobytu w mieszkaniu młodzież szykuje się do zaistnienia na rynku pracy oraz wynajęcia docelowego mieszkania. Przez cały okres pobytu usamodzielnianym pomaga opiekun.

Niestety zapewnienie potrzeb bytowych nie gwarantuje sukcesu procesu usamodzielnienia. Osobie usamodzielnianej mimo tego, iż ma poczucie wolności i niezależności towarzyszy również uczucie lęku, odrzucenia i osamotnienia. Dlatego potrzebne jest tworzenie całościowego systemu, w którym zapewnione byłoby również udzielenie wsparcia emocjonalnego i społecznego.

Jako jednostka współpracująca z osobami usamodzielnianymi, stoimy na stanowisku, że wsparcie psychologa oraz prawnika jest nieodłącznym elementem procesu wchodzenia wychowanka pieczy zastępczej w dorosłość.

Od momentu utworzenia mieszkania do 31.12.2021 r. z tej formy wsparcia skorzystało 12 osób, z czego 2 osoby to wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej, natomiast pozostałe 10 osób to wychowankowie placówki. 11 osób przebywało w mieszkaniu dłużej niż 6 miesięcy z uwagi na sytuację życiową.

W dniu 28.12.2021 r. Uchwałą Rady Powiatu Wolsztyńskiego Nr XLV/280/2021 w sprawie utworzenia mieszkania chronionego-treningowego rozszerzono działalność mieszkania zapewniając również wsparcie mieszkańcom Powiatu Wolsztyńskiego, które doznały przemocy domowej. Mieszkanie nadal zapewnia 5 miejsc.

Tabela 13: liczba osób w procesie usamodzielnienia otrzymujących świadczenia wypłacane przez Powiat Wolsztyński w 2021 r.

	Świadczenie na kontynuowanie nauki	Świadczenie na usamodzielnienie	Świadczenie na zagospodarowanie	Pobyt w mieszkaniu treningowym
Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej	7	2	1	1
Wychowankowie z instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	0	1	1

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie

IV. Ewaluacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy na lata 2019-2021

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 było stworzenie w Powiecie Wolsztyńskim zintegrowanego systemu pieczy zastępczej. Aby osiągnąć cel główny wyznaczono do realizacji siedem celów szczegółowych.

W efekcie realizacji programu uzyskano następujące efekty:

Cel 1: Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez zwiększenie liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz zawodowej.

- Systematycznie podnoszono świadomość społeczności lokalnej w zakresie wiedzy o rodzinnej pieczy zastępczej poprzez promowanie w środowisku lokalnym rodzinnych formy opieki zastępczej. Zamieszczano w prasie, mediach społecznościowych artykuły, posty o tematyce pieczy zastępczej, udostępniano plakaty oraz anonimowe listy opiekunów zastępczych, które ukazywały realia pieczy zastępczej.

Rozpowszechniano plakaty i ulotki oraz informacje na stronie internetowej PCPR.

- Zrealizowano proces diagnostyczny – kwalifikacyjny dla 18 kandydatów na rodziców zastępczych i wydano 18 zaświadczeń kwalifikacyjnych.
- Zapewniono środki finansowe w budżecie powiatu dla kolejnych rodzin zastępczych.
- Z związku z brakiem kandydatów nie utworzono nowej rodziny zastępczej zawodowej.
- W związku z brakiem potrzeb nie było konieczności utworzenia rodzin pomocowych.

Cel 2: Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem, przebywającym w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego poprzez współpracę Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie ze środowiskiem lokalnym i instytucjami.

- Organizator pieczy zastępczej współpracował z rodzinami biologicznymi, rodzinami zastępczymi, asystentami rodzin, pracownikami socjalnymi, sądem rodzinnym, policją i innymi podmiotami zajmującymi się pomocą dziecku w celu objęcia dziecka optymalnym wsparciem i pomocą w celu powrotu do domu rodzinnego.
- W 2019r. zatrudniono drugiego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

- Zapewniono rodzinom zastępczym stały dostęp do wsparcia psychologicznego (w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych).
- Zapewniono rodzinom zastępczym dostęp do poradnictwa specjalistycznego, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
- Organizowano szkolenia dla rodziców zastępczych realizowane w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz rozpowszechniano informacje o ogólnodostępnych szkoleniach.
- Współpracowano z powiatami pochodzenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego; w szczególności w zakresie finansowania ich pobytu i procesu usamodzielnienia.
- Korzystano z doświadczeń innych w zakresie stosowanie dobrych praktyk w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną podczas spotkań, rozmów telefonicznych z pracownikami innych jednostek.
- Kadra zatrudniona w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie podnosiła kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach, konferencjach, webinariach, mających na celu poszerzanie wiedzy i udoskonalanie warsztatu pracy.
- Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie korzystali ze wsparcia psychologa zatrudnionego w tut. Centrum, co wpływa na efektywność pracy.
- Zapewniono środki w budżecie na zatrudnienie psychologa i prawnika.

Cel 3: Realizacja procesu zmian w placówce opiekuńczo – wychowawczej Domu Dziecka „DROGA” w Wolsztynie i osiągnięcie standardów ustawowych do 31.12.2020 r.

- W roku 2019 osiągnięto liczbę 14 wychowanków w placówce – decyzja Wojewody Wielkopolskiego z dnia 13.12.2019 r. zezwalająca na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego pod nazwą: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie Dom Dziecka „Droga” w Wolsztynie z siedzibą pod adresem: ul. Marcinkowskiego 6, 64-200 Wolsztyn, z liczbą 14 wychowanków.

- Zbudowano stały zespół pracowników i specjalistów.
- Dzięki stworzeniu programu wychowawczego i nowych procedur oraz zwiększeniu szkoleń dla pracowników podniesiono standardy opieki i wychowania w placówce.
- Ograniczono skierowania do placówki opiekuńczo-wychowawczej dzieci poniżej 10 roku życia.

Cel 4: Przeniesienie siedziby Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie do siedziby Dom Dziecka DROGA zgodnie z połączeniem jednostki z placówką opiekuńczo – wychowawczą, które nastąpiło od 1.01.2019 r..

- Przeprowadzono w 2019r. remont I piętra budynku przy ul. Marcinkowskiego 6 i dostosowano pod powierzchnię biurową.
- Dostosowano budynek do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez zamontowanie windy usytuowanej przy głównym wejściu, wymianę drzwi wejściowych dostosowanych do osób niepełnosprawnych oraz zabezpieczono miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych.
- W wyniku połączenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie oraz Domu Dziecka „Droga” nastąpiło połączenie administracyjne jednostek (dyrektorem jest jedna osoba, jedna osoba odpowiedzialna za sprawy kadrowe, jedno biuro podawcze, wspólna księgowość).
- Z dniem 6 czerwca 2019r. zmieniono siedzibę jednostki, która znajduje się teraz przy ulicy Marcinkowskiego 6, wejście od ul. Mickiewicza.

Cel 5: Efektywne wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

- Pracownicy zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej pomagali wychowankom placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz rodzin zastępczych przy opracowywaniu indywidualnych programów usamodzielnienia oraz wprowadzaniu ewentualnych modyfikacji.

- Przyznawano pomoc pieniężną na usamodzielnianie i kontynuowanie nauki na podstawie sporządzonych planów usamodzielniania.
- Pracownicy Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej pomagali osobom będącym w procesie usamodzielniania w realizacji Indywidualnych Programów Usamodzielniania.
- Współpracowano z instytucjami (m.in. Urząd Miejski w Wolsztynie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wolsztynie) w Powiecie Wolsztyńskim na rzecz wspierania usamodzielniających się wychowanków, w tym m.in. w celu pozyskania lokalu mieszkalnego.

Cel 6: Prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej według autorskiego programu szkolenia rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze.

- Nie udało się zrealizować w/w celu.
- Organizację szkoleń zlecono Stowarzyszeniu LORDS, które prowadzi szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej na podstawie autorskiego programu zatwierdzonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Cel 7: Zapewnienie mieszkania treningowego na okres do 6 miesięcy od usamodzielnia.

- Zabezpieczono miejsca dla osób, które opuściły pieczę zastępczą w mieszkaniu wspomaganym- treningowym. Przez okres 3 lat z pobytu w mieszkaniu skorzystało 11 osób opuszczających pieczę. Jedna osoba przebywała z małoletnim dzieckiem. Z osobami przebywającymi w mieszkaniu prowadzono treningi umiejętności praktycznych, podnoszących poziom samodzielności.
- Zabezpieczono środki w budżecie na opłaty związane z funkcjonowaniem lokalu.

V. Analiza SWOT.

W niniejszym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej zastosowano analizę SWOT, jako narzędzie do usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Powiecie Wolsztyńskim.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Wykształcona i doświadczona kadra PCPR	Brak miejsc w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej
Współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i innymi instytucjami zajmującymi się problematyką związaną z opieką nad dzieckiem i rodziną, w tym także z Sądem	Niepełny katalog instrumentów wsparcia dedykowanych osobom usamodzielnianym ze specyficznymi potrzebami opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zastępcze, MOW-y, MOS-y i zakłady poprawcze
Udzielanie wsparcia usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej	Brak wolontariuszy do pracy w pieczy zastępczej
Stałe podnoszenie kwalifikacji kadry pracowników PCPR	Długotrwałość przebywania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w rodzinach zastępczych
Prowadzenie działań promujących rodzicielstwo zastępcze	Brak motywacji wychowanków pieczy do zdobywania wykształcenia
Przyznawanie środków finansowych na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej, w szczególności przyznawanie świadczeń fakultatywnych	Utrudniony dostęp do psychiatrów dziecięcych
Dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, prawnego i socjalnego	Brak lokali do wynajęcia dla osób usamodzielniających się.
Mieszkanie treningowe dla osób usamodzielniających się na 5 miejsc w zasobach powiatu	Brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej, szczególnie dla starszych dzieci
Zaangażowanie kadry	Opieszałość sądów w sprawach związanych z uregulowaniem sytuacji prawnej dziecka
Współpraca z innymi powiatami w kwestii umieszczania dzieci w pieczy zastępczej	
Zapewnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników organizatora	
Udzielanie pomocy rodzinnym formom pieczy zastępczej, wykraczającej poza standardowe wsparcie.	

SZANSE	ZAGROŻENIA
Wsparcie istniejących rodzin zastępczych	Wypalenie zawodowe rodzin zastępczych
Traktowanie młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą, jako grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym i kierowanie do niej większej liczby działań pomocowych	Duża fluktuacja kadry wychowawczej w placówce opiekuńczo-wychowawczej
Wspieranie działań pracowników PCPR przez specjalistów: psychologa, prawnika	Etykietowanie młodzieży z pieczy zastępczej jako trudnej i problemowej
	Niewystarczające wsparcie wychowanków w procesie usamodzielniania
	Niewłaściwa motywacja do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
	Wprowadzenie stanu epidemii i spodziewane szerokie, negatywne wpływy pandemii na sytuację w kraju, w tym m.in. w wymiarze gospodarczym, ekonomicznym, społecznym

VI. Cele Programu i zadania do realizacji.

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024 jest wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Wolsztyńskim, ze szczególnym nastawieniem na tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej. Dziecku, któremu rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić opieki i wychowania należy zorganizować opiekę zastępczą. Rodzina zastępcza jest szansą na wzrastanie dziecka w warunkach zbliżonych do naturalnych. Nacisk kładzie się na rozwijanie rodzinnych form opieki zastępczej oraz kompleksową pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wspieranie funkcjonujących rodzin przyczynia się do wzmocnienia obecnego systemu opieki. Zakres udzielanego wsparcia dotyczy m.in.: problemów wychowawczych z dziećmi oraz trudności związanych z kontaktami z rodzicami biologicznymi. Ważną rolę w tym odgrywają opiekunowie zastępczy, którzy wkładają wiele pracy w przewyciężanie trudnych sytuacji

wynikających z licznych, negatywnych doświadczeń dzieci przyjętych na wychowanie tj. choroby, sieroctwa, przemocy, zagrożenia życia, alkoholizmu itp. Wyrównywanie braków i niedoskonałości rozwoju biologicznego, psychicznego, społecznego i kulturalnego dziecka jest przypisane opiekunom zastępczym. Aby mogli oni prawidłowo wypełniać powierzone funkcje powinni być wspierani przez instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny.

Cel 1: Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzinnych form pieczy zastępczej (rodzin niezawodowych i rodziny zawodowej)			
Zadanie	Wskaźnik realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1. Promowanie w środowisku lokalnym rodzinnych form opieki zastępczej oraz budowanie pozytywnego wizerunku pieczy zastępczej.	- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań informacyjno- promocyjnych,	PCPR	lata 2022- 2024
2. Organizowanie obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz innych spotkań integracyjnych.	- liczba pikników, imprez, wydarzeń,	PCPR	lata 2022- 2024

<p>3. Prowadzenie kwalifikacji oraz zorganizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępczej niezawodowe i zawodowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zainteresowanych zostaniem RZ, - liczba osób, które otrzymały pozytywne kwalifikacje do szkolenia, - liczba przeprowadzonych szkoleń, - liczba osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkolenia i zaświadczenie kwalifikacyjne na rodzinę zastępczą niezawodową, - liczba osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkolenia i zaświadczenie kwalifikacyjne na rodzinę zastępczą zawodową, 	<p>PCPR</p>	<p>lata 2022- 2024</p>
<p>4. Określenie corocznych limitów rodzin zastępczych zawodowych:</p> <p>Powstanie rodziny zastępczej zawodowej na lata 2022-2024 - 1 rodzina zastępcza zawodowa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowo utworzonych rodzin zastępczych zawodowych, - liczba umieszczonych dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych. 	<p>PCPR</p>	<p>lata 2022- 2024</p>

Cel 2: Wspieranie istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym oraz wypaleniu zawodowemu opiekunów zastępczych.			
1. Udzielanie rodzinom zastępczym specjalistycznego wsparcia w tym: psychologicznego, prawnego oraz socjalnego.	- liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem, - liczba porad udzielonych przez specjalistów, - liczba zatrudnionych specjalistów,	PCPR	lata 2022- 2024
2. Rozszerzenie dostępności do konsultacji i poradnictwa specjalistycznego.	-liczba pozyskanych nowych specjalistów,		
3. Wsparcie rodzin zastępczych i dziecka poprzez rodziny pomocowe.	- liczba rodzin pomocowych, - liczba dzieci objętych wsparciem,	PCPR	lata 2022- 2024
4. Zatrudnienie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.	- liczba rodzin zastępczych, które skorzystały ze wsparcia osoby do pomocy, - liczba zatrudnionych osób udzielających wsparcie,	PCPR	lata 2022- 2024
5. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą poprzez organizowanie grup wsparcia.	- liczba zorganizowanych grup wsparcia,	PCPR	lata 2022- 2024
6. Organizowanie rodzinom zastępczym pomocy wolontariuszy	-liczba i rodzaj działań podjętych w celu pozyskania wolontariuszy, - liczba dzieci, objętych wsparciem wolontariuszy, - liczba wolontariuszy,	PCPR	lata 2022- 2024

7. Organizowanie szkoleń i warsztatów dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, w oparciu o zgłoszone potrzeby rodzin, bądź potrzeby zauważone przez pracowników Zespołu do spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej.	- ilość przeprowadzonych szkoleń/warsztatów, - liczba dzieci uczestniczących w szkoleniach/warsztatach,	PCPR	lata 2022- 2024
8. Zapewnienie rodzinom zastępczym opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	- liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, - liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,	PCPR	lata 2022- 2024
9. Doskonalenie zawodowe kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej.	- liczba pracowników PCPR pracujących w obszarze pieczy zastępczej biorących udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie, - liczba, szkoleń/warsztatów/konferencji, w których brali udział pracownicy Zespołu do spraw Rodzinnej Pieczy Zastępczej, - tematyka szkoleń/warsztatów/konferencji.	PCPR	lata 2022- 2024

Cel 3: Wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej – poprawa ich sytuacji życiowej i funkcjonowania w życiu społecznym.			
1. Pomoc w opracowaniu i modyfikowaniu programów usamodzielnienia oraz wspieranie w ich realizacji.	- ilość opracowanych i realizowanych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia i ich modyfikacji, - liczba wychowanków, którzy zakończyli proces usamodzielnienia,	PCPR	lata 2022- 2024
2. Pomoc osobom usamodzielnianym w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.	- ilość wniosków o przydział mieszkania z zasobów gminy, - ilość wniosków o pobyt w mieszkaniu chronionym treningowym,	PCPR	lata 2022- 2024
3. Udzielenie pomocy pieniężnej i rzeczowej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie.	- liczba osób, którym udzielono wsparcia finansowego i rzeczowego, - rodzaj przyznanych świadczeń,	PCPR	lata 2022- 2024
4. Zapewnienie osobom usamodzielniającym się poradnictwa specjalistycznego (pomoc prawna, psychologiczna, socjalna).	- Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym. - liczba udzielonych porad specjalistycznych.	PCPR	lata 2022- 2024
5. Zapewnienia mieszkania chronionego treningowe dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej na 3 miesiące.	- Liczba osób korzystających ze wsparcia, - liczba przeprowadzonych treningów.	PCPR	lata 2022- 2024

Cel 4: Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i praca nad powrotem dzieci pod opiekę rodziców biologicznych poprzez współpracę Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie ze środowiskiem lokalnym i instytucjami.

1. Wprowadzenie działań ukierunkowanych na powrót do rodziny biologicznej.	- liczba ocen sytuacji dziecka dokonanych z udziałem asystenta rodziny, -liczba planów pomocy dziecku skonstruowanych we współpracy z asystentem rodziny, - liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny,	PCPR, jednostki współpracujące	lata 2022- 2024
2. Działania ukierunkowane na uregulowanie sytuacji prawnej wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej.	- liczba wniosków o uregulowanie sytuacji prawnej złożonych do sądu,	PCPR	lata 2022- 2024
3. Umożliwienie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi.	- liczba zorganizowanych spotkań w siedzibie PCPR, - liczba złożonych wniosków do SR o uregulowanie kontaktów, -liczba dzieci, które utrzymują kontakt z rodzinami biologicznymi, - liczba dzieci urlopowanych do rodziców biologicznych.	PCPR	lata 2022- 2024

Cel 5: Doskonalenie funkcjonowania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie Domu Dziecka „DROGA” w Wolsztynie

1. Zapewnienie wychowankom stabilnego środowiska	- liczba kadry wychowawczej, która przepracowała powyżej 6 miesięcy,	lata 2022- 2024
--	--	--------------------

wychowawczego poprzez stabilizację kadry wychowawczej.	- stały wzrost wynagrodzeń kadry pedagogicznej.	
2. Uczestnictwo kadry w kursach/szkoleniach/warsztatach mających na celu podniesienie wiedzy z zakresu specyfiki rozwoju dziecka wychowanego poza rodziną naturalną, w tym rozpoznawania indywidualnych potrzeb dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz definiowania problemów pojawiających się przy planowaniu pracy z dzieckiem.	- liczba szkoleń/kursów/warsztatów,	lata 2022-2024
3. Zapewnienie superrewizji pracownikom.	- liczba pracowników objętych superwizją,	lata 2022-2024
4. Praca nad rozwojem społeczno-emocjonalnym wychowanków poprzez objęcie ich treningiem umiejętności społecznych.	- liczba wychowanków objętych treningiem umiejętności społecznych,	lata 2022-2024
5. Objęcie rodziców biologicznych poradnictwem pedagogicznym, psychologicznym zorganizowanie warsztatów.	- liczba rodziców biologicznych objętych wsparciem pedagogicznym, - liczba rodziców biologicznych objętych wsparciem psychologicznym, - liczba zorganizowanych warsztatów,	lata 2022-2024
6. Cykl szkoleń dla wychowawców z pedagogiem z zakresu stosowania w praktyce założeń pozytywnej dyscypliny	- liczba szkoleń dla wychowawców, - liczba wychowawców uczestniczących w szkoleniach,	Lata 2022-2024

oraz treningu umiejętności społecznych.		
---	--	--

VII. Zakładane źródła finansowania programu.

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wolsztyńskim na lata 2022 – 2024 będą środki finansowe pochodzące z:

- a) budżetu Powiatu Wolsztyńskiego,
- b) budżetu państwa,
- c) samorządu województwa,
- d) samorządów gminnych,
- e) innych źródeł w ramach środków zewnętrznych.

VIII. Oczekiwane rezultaty programu.

1. Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat wartości rodzinnych.
2. Wzmocnienie systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez współpracę na wielu płaszczyznach z instytucjami, działającymi w Powiecie Wolsztyńskim na rzecz dziecka i rodziny.
3. Podejmowanie działań związanych z powrotem dziecka do domu rodzinnego bądź przysposobienia.
4. Skuteczna specjalistyczna pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, wychowawczych, emocjonalnych, finansowych i innych, dotyczących rodzin zastępczych.
5. Kompleksowa diagnoza i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
6. Podniesienie standardu funkcjonowania przez placówkę opiekuńczo – wychowawczą.
7. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzin zastępczych niezawodowych.

8. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.

IX. Adresaci programu.

Adresatami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024 są:

- kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych,
- rodziny zastępcze spokrewnione, zawodowe, niezawodowe,
- dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
- rodziny biologiczne dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej,
- usamodzielniani wychowankowie oraz opiekunowie usamodzielnienia,
- rodziny pomocowe, sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców,
- pracownicy współpracujących instytucji pomocowych,
- pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie.

X. Zasady ewaluacji programu.

Przedmiotem ewaluacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wolsztyńskim na lata 2022 – 2024 będzie skuteczność podejmowanych działań. Ocena dokonywana będzie w oparciu o analizę informacji, dotyczących danych własnych, zarówno liczbowych, jak i opartych na wypowiedziach zainteresowanych osób, czyli opiekunów, rodziców i dzieci. Ponadto, pod uwagę brane będą dane pozyskane od współpracujących instytucji pomocowych. Monitorowanie Programu będzie dokonywane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie i przedkładane Radzie Powiatu Wolsztyńskiego w corocznym sprawozdaniu z efektów pracy Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za dany rok kalendarzowy.

Program stanowi dokument otwarty i elastyczny. Oznacza to, że może podlegać modyfikacjom na skutek zmieniającej się rzeczywistości, rozeznanych potrzeb oraz wymogów prawnych.

Zakończenie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej jest przewidziany do realizacji na lata 2022 – 2024 i stanowi kompleksowy system wspierania rodzin. Niniejszy dokument pozwala zaplanować działania w zakresie profilaktyki opieki nad rodziną i dzieckiem oraz działania umożliwiające rozwój rodzinnej formy opieki zastępczej. Program ten ma istotne znaczenie dla zapewnienia specjalistycznego wsparcia dzieciom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Niniejszy Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się problemów, potrzeb i możliwości finansowych Powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej. Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.

Spis wykresów

- Wykres 1: liczba rodzin zastępczych w Powiecie Wolsztyńskim w latach 1019-2021* 10
- Wykres 2: liczba dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wolsztyńskiego w latach 2019-2022 (stan na 31.12.2021 r.)* 12
- Wykres 3: liczba dzieci przebywających w Domu Dziecka „DROGA” w Wolsztynie w latach 2019-2021* 22
- Wykres 4: średni miesięczny koszt utrzymania jednego wychowanka w Domu Dziecka „DROGA” w Wolsztynie* 23
- Wykres 5: przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej (dotyczy wychowanków przebywających w pieczy w 2021 r.)* 23
- Wykres 6: zestawienie średnich miesięcznych kosztów finansowych zakładanych na dziecko w instytucjonalnej oraz rodzinnej pieczy zastępczej w miesiącu grudniu 2021r.* 26

Spis tabel

- Tabela 1: dane dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Wolsztyńskim (stan na 31.12.2021 r.)* 13
- Tabela 2: liczba dzieci w rodzinach zastępczych z podziałem na wiek, posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności oraz umieszczone po raz pierwszy w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego (stan na 31.12.2021 r.)* 13
- Tabela 3: liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających w poszczególnych gminach w Powiecie Wolsztyńskim (stan na 31.12.2021 r.)* 14
- Tabela 4: liczba nowych rodzin zastępczych i napływu dzieci do pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego w 2021 r.* 14
- Tabela 5: liczba dzieci z terenu Powiatu Wolsztyńskiego przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie innych powiatów* 15
- Tabela 6: liczba dzieci pochodzących z innych powiatów umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Wolsztyńskiego na podstawie zawartych porozumień* 16

(stan na 31.12.2021 r.)

<i>Tabela 7: odpływ dzieci z pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wolsztyńskiego w 2021 roku</i>	17
<i>Tabela 8: dzieci, które opuściły rodziny zastępcze przed ukończeniem 18 roku życia w latach 2019-2020</i>	18
<i>Tabela 9: Okres przebywania w pieczy zastępczej (stan na 31.12.2021 r.)</i>	19
<i>Tabela 10: Liczba konsultacji udzielonych w 2021 roku</i>	20
<i>Tabela 11: Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Powiecie Wolsztyńskim w latach 2019-2021</i>	24
<i>Tabela 12: liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim w Powiecie Wolsztyńskim w latach 2019 - 2021</i>	25
<i>Tabela 13: liczba osób w procesie usamodzielnienia otrzymujących świadczenia wypłacane przez Powiat Wolsztyński w 2021 r.</i>	30

PRZEWODNICZĄCY
RADY
Janusz Mrozowski
Janusz Mrozowski

Uzasadnienie

**do Uchwały Nr XLVIII/308/2022
Rady Powiatu Wolsztyńskiego
z dnia 31 marca 2022 roku**

**w sprawie przyjęcia 3-letniego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Wolsztyńskiego na
lata 2022-2024**

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt. 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 528) powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. W oparciu o treść art. 12 pkt 11 ustawy o samorządzie powiatowym do wyłącznej właściwości rady powiatu należy podejmowanie uchwał w innych ustawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 447), do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Mając powyższe na względzie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wolsztynie jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej wnioskuje o przyjęcie ww. programu, co umożliwi realizację zadania określonego w ustawie.

PRZEWODNICZĄCY

RADY

Janusz Mrozkowiak
Janusz Mrozkowiak